

Και τέττα *ἀναισθητική* ἔχουνε μέσα τους πολλοὶ ἀπὸ κείνους τοὺς μισόγλωσσους πού κάθε ὥρα και στιγμή, καὶ σὲ κάθε περίστασι καὶ συζήτησι, σοῦ πετάνε κατὰμουτρα τὴν *αισθητική* τους.

### ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀνάθεμάν τονε καὶ πού τὰ βρήκε — καὶ τρισανάθεμάν τονε πού τὰ.....ἐκδίδει στήν Ἀλεξάνδρεια. Δὲ λέω πὼς εἶναι γιὰ πέταμα — ὁ Θεὸς νὰ φυλάξει! — ὅλα ὅσα τυπώνονται κεῖ μέσα, μὰ μερικὲς κριτικὲς καπιανοῦ κ. Ἀχαριάδη εἶναι τόσο ἄνοστες καὶ τόσο ἄνότητες, πού πολλὰς φορὲς, πού παίρνω τὸ περιοδικὸ αὐτὸ στὰ χέρια μου, διαβάζω τὸν τίτλο του. ἔτσι : Τ' ΑΓΓΡΑΜΜΑΤΑ.

### Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Συζητούσανε κάπου γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα Κάπριος κύριος, μὲ καθαρευουσιάνικη ψυχὴ καὶ μὲ μιχτὴ γλώσσα, πού κατακεραύνωνε τὸν Ψυχάρη, ἔλεγε :

— Δὲν ἀναγνωρίζω κανέναν ἀρχηγὸ στὸν ἀγῶνα μας. Ὅλοι εἴμαστε στρατιῶτες τῆς Ἰδέας...

— Ὅλοι μας ἐμεῖς, ναί — τοῦ παρατήρησε κάποιος ἄλλος, — μὰ ὅχι καὶ λόγου σου. Ἐσὺ εἶσαι πλωτάρχης τῆς Ἰδέας καὶ νιώσ' το !

### ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Τίτλος πού σκεπάζει πολλὰς φορὲς τ' ἀλογώτερα κινήματα. Σοῦ λένε λ. χ. *λογοτεχνικὴ κίνηση* ἓνα ποίημα τοῦ κ. Πανᾶ, ἢ τὰ «Παναθήναια» τοῦ κ. Ἀννίνου ἢ δὲν ξέρω καὶ γὼ τί. Μὰ σὰν τὰ πείς αὐτὰ *λογοτεχνικὴ κίνηση*, πὼς θὰν τὸ πείς ἃ σοῦ τύχει νὰ ἴδεις καμιά μέρα στὸ Πολύγωνο νὰ κινουῦνται τῶλογα τοῦ ἱππικοῦ ; Μήπως *ἀλογοτεχνικὴ κίνηση* ; Καὶ δὲ θὰ διαμαρτυρεῖ γι' αὐτὸ ὁ κ. Πανᾶς ἢ ὁ κ. Ἀννίνος ;

### ΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ

Εἶναι κριτικοὶ μὰ καὶ δημοσιογράφοι. Εἶναι δημοσιογράφοι καὶ καμώνονται καὶ τὸν κριτικὸ. Τελοςπάντων. Εἶναι ὅ,τι εἶναι καὶ καμώνονται τὸν πού δὲν εἶναι. Γράφουνε λ. χ. ἓνα κουτσοχρονογραφηματάκι στὴ φημερίδα τους (ὁ κ. Τάδες εἶναι· *mai-tre* στὸ χρονογράφημα !) καὶ μὲ τὴν ἴδια εὐκολία καὶ μιὰ κουτσοκριτικούλα. Τὶς περισσότερες φορὲς συμφωνοῦνε ὅλοι τους πέρα πέρα, σὰ δυὸ σταλαματιὲς νερό. Μερικὲς ὅμως φορὲς καὶ διαφωνοῦνε. Καὶ τότε ἀνάβει καὶ κορώνει ἢ συζήτηση καὶ τότε ἀνοίγει ἢ πλατεῖα κουβέντα καὶ γιὰ τὴν Τέχνη.

Κι ὅταν τοὺς βλέπω νὰ μαλλιοτραβιοῦνται κι ὁ

ταν τοὺς ἀκούω νὰ μιλοῦνε γιὰ Τέχνη, σιγολέω ἄθελα τὴν παροιμία : Δυὸ γαῖδαροι μαλλώνουνε σὲ ξένον ἀχειριῶνα.

ΔΑΜΟΚΛΗΣ

### ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΪ ΤΗΣ ΚΥΡΑΤΩΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΠΟΥΛΙΝΑΣ

Ἄς ἀρχινήσω θλιβερά νὰ εἰπῶ τὸ μοιρολόϊ  
Νὰ κλαῖνε χῶρες καὶ χωριά, νὰ κλαῖνε βιλαέτια,  
Νὰ κάμω μᾶτι' ἀδάκρυτα δακρυόβρυστες νὰ γείνουν,  
Νὰ κάμω πέτρινες καρδιὲς νὰν τίς σπαράξει ὁ πόνος.  
Μοιρολογίστρες θλιβερὲς καὶ μαυροκαρδισμένες,  
Ντόπιοι καὶ φίλοι καὶ δικοὶ κι ἀπόξενοι καὶ ξένοι.  
Τὸν πιὸ βαδὺ τὸν πόνον σας καθέννας θυμηθῆτε  
Νὰ εἶναι πικρὸ τὸ κλάμα σας, νὰ εἶναι φωτιά τὸ δάκρυ.  
Μὲ τὸ δικόνε μου καημὸ σμίξτε τὸν καημὸ σας,  
Κι ὅς ἀρχινήσουμε μαζί θρήνο, δαρμὸ καὶ κλάμα  
Νὰ τρῖς' ἡ σκέπη τοῦ σπιτιοῦ κ' οἱ τοῖχοι του νὰ τρέμουν  
Νὰ εἶναι ἄξιο καὶ παράξιο τῆς τὸ πικρομοιρολόϊ.

Νεκροστολίστρες,  
Κλείστε τῆς τὰ μάτια τῆς.  
Τὰ πονόψυχά τῆς μάτια,  
Σφαλεῖστε τῆς τὸ στόμα τῆς,  
Σταυρώστε τῆς τὰ χέρια τῆς,  
Τὰ χρυσόχερά τῆς,  
Τὰ καλά τῆς βάλτε τῆς,  
Στολίστε τῆ κι ὁμορφοσυγγυρίστε τῆ  
Στ' ἀγύριστο ταξίδι πού θὰ πάει  
Νὰν τὴν καμαρώνουνε,  
Νὰν τὴν θαμάζουνε,  
Νὰν τὴν ἀγαπᾶνε,  
Ὅπως τῆς ἔπρεπε,  
Ὅπως τῆς ἄξιζε  
Τῆς μάννας τῆς καλῆς,  
Τῆς πονετικῆς τῆς ἀδερφῆς,  
Τῆς καλόγνωμης κυρᾶς,  
Τῆς νοικοκυρᾶς τῆς χρυσοχέρας.

Ἄς τὸ γυρίσω κι ὅς τὸ εἰπῶ κι ἄλλιῶς τὸ μοιρολόϊ  
Κι ἄλλες νὰ κλάψουνε καρδιὲς καὶ μάτια νὰ βουρκώσουν.

Ἀφέντρα μου, κυρά μου  
Ὅλ' ἄξια καὶ πρεπούμενα,  
Ὅλα σου τιμημένα,  
Ὅλα σου σκεφτικά,  
Μ' αὐτὸ καλά δὲν τόπραξες καὶ νὰ μὲ συμπαθήσεις..  
Ἀχ ! τὸ ξέρω καὶ τὸ νοιώθω  
Ἄθελα πὼς μᾶς πικραίνεις,  
Μ' ἄθελα κ' ἐγὼ σοῦ λέω  
Τὸ πικρὸ παράπονό μας.  
Σὺ δὲν πίκραινες κανένα,  
Γὼ γιὰτὶ νὰ σὲ πικράνω ;...

Γκόνια τῆς, παιδιὰ κι ἀδέρφια,  
Βάλτε πέτρα στὴν καρδιά  
Καὶ σφουγγίζετε τὰ μάτια  
Μήπως νιώσει τὸν καημὸ σας  
Καὶ μᾶς φύγει πικραμένη

Ἐνῶ μιλοῦσα, ἔβλεπα πῶς κάτι συλλογιότανε ἡ Μυρρίνα καὶ δὲν ἔβρισκε ἀκόμη λόγια νὰ τὸ πῇ. Μοῦ χάδεψε σιγά σιγά τὰ μάγουλά μου καὶ στὸ τέλος·

— «Τὸ δαχτυλίδι, ποῦ λές ! Μοῦ φαίνεται ὡς τώρα πῶς χαρὰ μεγάλη, ἀδολὴ χαρὰ δὲ σοῦ προσέ-  
νησε ποτέ του, παρὰ σοῦ ἔφερε πάντα κάποιον ἀ-  
πογοήτεψη, τὸ λιγώτερο. Καὶ ξέρεις γιατί ; Θαρρῶ  
πῶς κατάλαβα. Γιατὶ μᾶς χρησίμεψε γιὰ τοὺς ἄλ-  
λους, ποτὲς ὁμῶς γιὰ μᾶς τοὺς δύο. Δῶσε μού το.  
Ἐγὼ κατέχω ἕναν τρόπο καινούργιο νὰ τὸ μεταχε-  
ριστῶ. Θὰ διῆς τί ὁμορφος, τί γλυκὸς ποῦ θὰ σοῦ  
εἶναι ὁ τρόπος μου, ἀφοῦ μάλιστα σιχαθήκαμε τὸν  
κόσμο, ἀφοῦ τώρα γυρέδουμε νὰ κουκουλωθοῦμε στὴν  
ἀγάπη μας μέσα γιὰ μέσα. Δῶσε μού το. Ἐγὼ ἀ-  
πάτη καμιά δὲν ἔχει· ἔχει μόνο ἀγάπη ! »

— «Καὶ τί θὰ κάμῃς ; ρώτησα ταραγμένος, χω-  
ρὶς νὰ μοῦ εἶναι δυνατὸ νὰ προσδιορίσω ἀπὸ ποῦ  
μοῦ ἐρχότανε ἡ ταραχή. »

— « Ἀφῆσέ μου ἕνα χρόνον μονάχα τὸ δαχτυλί-  
δι στὸ δάχτυλο, μὴ μοῦ ζητήσης ποτέ σου νὰ τὸ  
βγάλω, κ' ὅποτε ἀπὸ ἕνα χρόνον θὰ τὸ νοιώσης, τί  
ἐφτυχία ποῦ θὰ τοῦ χρωστοῦμε τοῦ δαχτυλιδιοῦ. »

Ἡ φωνὴ της τόσο μαγεφτικὴ, ποῦ τὴν πίστεψα  
καὶ τῆς τάφησα, τὸ καταραμένο τὸ δαχτυλίδι. Ἀχ!  
δὲν εἶτανε πιά τοῦ Γύγη τὸ δαχτυλίδι, παρὰ τὸ  
δαχτυλίδι τοῦ Χάρου. Μῆτε μιὰ χρονιά σωστὴ δὲν  
τὴν ἀπόλαψα τὴν ἐφτυχία ποῦ μοῦ ἔταξε ἡ Μυρρί-  
να, καὶ ποῦ στάθηκε τόντις ἐφτυχία μοναδική, ἐ-  
φτυχία ποῦ κανένας δὲ θὰ τὴ γνῶρισε ὅζω ἀπὸ μέ-  
να. Θυμήθηκε ἡ Μυρρίνα τὴ βραδεῖά ἐκείνη στὴ  
Ῥώμη, ὅπου ἔπαιξε ἀφαντὴ μπροστά μου τὸ βιολί  
της. Στοχάστηκε τώρα νὰ γυρίσῃ πάλι τὸ δαχτυ-  
λίδι, νὰ τὸ βαστάξῃ ἕνα χρόνον γυρισμένο ἀπὸ μέ-  
σα, κ' ἔτσι νὰ μὴν ὑπάρχῃ παρὰ γιὰ μένα, παρὰ  
γιὰ τοὺς δύο μας, νὰ μὴν υποψιάζεται κανένας τὴν  
ὑπαρξή της, νὰ καταντήσῃ ξένη σὲ ὅλους, νὰ τῆς  
καταντήσουνε ὅλοι ξένοι, νὰ μὴ ζῇ γιὰ τὸν κόσμον,  
νὰ μὴ ζῇ γιὰ τοὺς ἀθρώπους, νὰ ζῇ γιὰ ἕνα καὶ  
σώνει. Ἀφτὸ εἶναι ἴσια ἴσια ποῦ τὴν ἀφάνισε.  
Κρυμμένη καθὼς εἶτανε ὡς καὶ στὰ μάτια τὰ δικά  
μου, δὲν παρατήρησα πόσο ἀδυνατίζε, πόσο ἔλιωνε  
μέρα τὴ μέρα. Ἐννοεῖται. Εἶχε συγκεντρωμένη σ'  
ἕνα μόνον τὴν ἐνέργεια ποῦ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς  
χρωστᾷ νὰ τὴν ἐξωτερικέψῃ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους.  
Λοιπὸν ἡ ἐνέργεια τῆς Μυρρίνας σώθηκε πρὸ γλῆ-  
γορα, ἔσθισε πρὸ γλῆγορα ἢ φλόγα, ἐπειδὴ ἀναψε  
πρὸ γλῆγορα. Πάτησε ἡ καημένη τὸ νόμον τὸ φυσι-  
κό, τὸ νόμον τῆς ἀθρώπινης συζώας. Πάλι μᾶς ἀ-  
πάτησε τὸ δαχτυλίδι· ἀπάτησε γύρω μας τὰ συνα-  
δέρφια, ποῦ τοὺς ἔκλεφε μὴν ἀδερφή τους· ἀπά-  
τησε καὶ τὴ Μυρρίνα τὴν ἴδια, ποῦ δὲν εἶδε πῶς κ'  
ἡ ἀγάπη θέλει ξάπλωση καὶ συναθροπιά.

Ξεψύχῃσε κατόπι ἀπὸ δέκα μῆνες. Δὲν ἀντεξε  
ἡ καρδιά μου, νὰ τὴ θάψω, νὰ χαλάσῃ κάτω στὸ  
χῶμα τὸ ὑγρὸ τέτοια ὁμορφιά σὰν τῆς Μυρρίνας.  
Τὴν πῆγα σ' ἕνα ἔρημον νησί τοῦ Μαρμαρᾶ, πάντα  
μὲ τὸ δαχτυλίδι γυρισμένο ἀπὸ μέσα. Μὲ τὸ δαχτυ-  
λίδι ἀπὸ μέσα γυρισμένο, τὴν ἔβαλα κίσλας ἀπά-  
νω ἀψηλά σὲ μιὰ πέτρα, μὲ ξύλα, μὲ κορμόδεντρα,  
μὲ ρίζες, μὲ κλαδιά καὶ μὲ φτέρες ποῦ φρόντισα

δλὰ νὰ τὰ μαζώξω ἀπατὸς μου. Ὅστερις ἔβαλα φω-  
τιά, κ' ἔτσι κάηκε τὸ κορμὶ τὸ χαριτωμένο, ἔτσι  
διαλύθηκε ἡ Μυρρίνα στὸν ἀέρα λίγο λίγο, ἀθώρητη  
σὰν τὸ θάνατο, σὰν τὸ θάνατο παντοῦθε περεχυμέ-  
νη στὴ δημιουργία καὶ ζωντανή.

Δεφτέρα, 25 τοῦ Ἀπριλίου 1909 — 27 τοῦ  
Σταβροῦ, τρεῖς, 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Μερικὲς λέξεις, ἀπὸ τὴν παραπολὺ συχνὴ καὶ πα-  
ραπολὺ ἀνάποδη καὶ ἀστόχαστη μεταχείριση ποῦ τοὺς  
γίνεται ἀπὸ τοὺς λογῆς γουριάδες μας, πάνε νὰ χά-  
σουν—οἱ περισσότερες μάλιστα καὶ τὴ χάσανε ὁλωσ-  
δίολου—τὴ σημασίαν τους. Θάναφέρουμε δύο τρεῖς  
σήμερα, ἀφίνοντας τίς ἄλλες γι' ἄλλη φορὰ.

### ΕΞΕΛΙΞΗ

Συζητᾷς μ' ἕναν κύριο γιὰ κάτι, λ. χ. γιὰ τὸ  
γλωσσικὸ ζήτημα. Χτὲς σοῦ ἀνέβαζε τὸν Ψυχάρη  
στὸν ἑβδομο οὐρανὸ· σήμερα σοῦ τὸν καταβαρα-  
θρώνει.

Ξαφνιάζεσαι.

— Κύριέ μου—τοῦ λές—εἰς, εἰς τὰ λές αὐτά ;  
Χτὲς ὑποστήριζες τὰ ἐναντία....

— Μὰ φίλε μου—σοῦ ἀποκρίνεται ποζάτα —  
δὲν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ πεθάνω μὲ τίς ἴδιες ἰ-  
δέες. Ἀπὸ μέρα σὲ μέρα ἐξελίσσομαι. Χτὲς εἶμουν  
Ψυχαιοστής, σήμερα ἀντιψυχαιοστής. Φυσικὸς νό-  
μος, βλέπεις, ἡ ἐξέλιξις....

Φυσικὸς νόμος ! Κανεὶς δὲν τὸ ἀρνιέται. Μὰ  
γιὰ μᾶς, τοὺς Ρωμαίους, φυσικὸς νόμος ποῦ σκεπά-  
ζει πολλὰς φορὰς καὶ δικαιολογεῖ τὴν ἐπιπολαιότητα  
καὶ τὴν ἔλλειψη χαρακτήρα.

### ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

« Ὑπάρχει αἰσθητικὴ ἀλήθεια ; » ρωτᾷ κάποιον  
κάποιον ἀστεῖον κύριον.

Γιὰ λόγου σου ὑπάρχει, τοῦ ἀπαντοῦμε. Καὶ  
γιὰ λόγου σου *αἰσθητικὴ ἀλήθεια* εἶναι νάραδειά-  
ξεις ἀπανωτὲς βερνικωμένους ἀνοησίες, ποζαίροντας  
πὼς τάχα κανεὶς *ὕψηλὴ κριτικὴ* — δηλ. Κριτικὴ  
ἀπὸ τρίποδος ἢ ἀπὸ τετράποδος.

Ἀκοὺς συχνά :

— Ἡ αἰσθητικὴ μου δὲν τὸ δέχεται τοῦτο. Ἡ  
αἰσθητικὴ μου τὸ ἀποκρούει ἐκεῖνο. Ἡ αἰσθητικὴ  
μου ἔτσι μοῦ τὰ παρουσιάζει τὰ πράγματα....

Κι ὅταν ἡ αἰσθητικὴ *μου* δέχεται νὰ βᾶς πλάι  
πλάι τὸ «τῆς σκέψης καὶ τῆς δράσεως» παύει πιά  
νᾶναι *αἰσθητικὴ* καὶ γίνεται *ἀναισθητικὴ*.